Vlaamse arbeidsmarkt op een keerpunt

Arbeidsmarktflits | 15 december 2015

In 2014 kondigde zich een broos herstel aan van de Vlaamse conjunctuur en arbeidsmarkt. De economie klom terug recht en de arbeidsmarkt vertoonde opnieuw lichtpuntjes na enkele moeilijke jaren in 2012 en 2013. Eind 2015 zitten we op een keerpunt en lijkt de Vlaamse arbeidsmarkt zich te herpakken.

Arbeidsmarktindicatoren terug in de goede richting

De Belgische en Vlaamse economie kende het afgelopen jaar een bescheiden groei en de groeiverwachtingen zijn gematigd positief. Ook de Vlaamse arbeidsmarkt trok zich in 2015 verder recht, zoals onder meer blijkt uit de evolutie van enkele conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicatoren (figuur 1).

De *tijdelijke werkloosheid* in Vlaanderen kende in 2012 en in de eerste jaarhelft van 2013 nog een forse groei, tot een trendniveau van 109 500 tijdelijk werklozen in juni 2013. Vanaf de tweede helft van 2013 liep deze indicator wel fors terug en in september 2015 telden we net geen 78 000 tijdelijk werklozen, het laagste trendniveau sinds de zomer van 2008, toen de financieel-economische crisis losbarstte. Op een 4000-tal tijdelijk werklozen na, bereikten we in september 2015 bijna het trendniveau van voor de crisis. In oktober 2015 werd de daling van de tijdelijke werkloosheid echter (tijdelijk?) een halt toe geroepen.

Figuur 1. Index van de uitzendactiviteit (België) en trendindex van de bedrijfsfalingen, tijdelijke werkloosheid en ontvangen VDAB-vacatures (Vlaams Gewest, januari 2008 – oktober/november 2015; index jan. 2008 = 100)

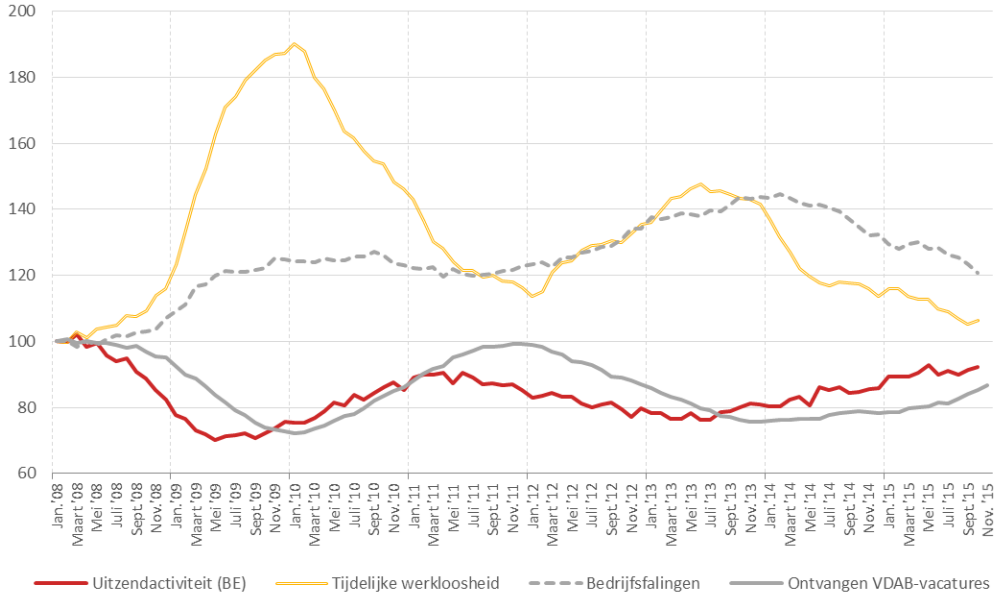

Noot: Trendindex = index van het trendniveau, dit is het voortschrijdend gemiddelde van de voorbije twaalf maanden
Bron: Federgon, FOD Economie – Algemene Directie Statistiek, RVA, VDAB (Bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

De forse daling van de tijdelijke werkloosheid in de eerste helft van 2014 was in belangrijke mate het gevolg van de zachte weersomstandigheden in de winterperiode, waardoor vooral in de bouwsector veel minder beroep gedaan werd op het stelsel van tijdelijke werkloosheid om klimatologische redenen. Tegelijk was er echter ook

© Steunpunt WSE
Naamsestraat 61 bus 3551 – 3000 Leuven | T: +32 (0)16 32 32 39
www.steunpuntwse.be | steunpuntwse@kuleuven.be

een gevoelige daling van de tijdelijke werkloosheid om economische redenen. In de eerste jaarhelft van 2015 vertraagde de krimp door een toename van het aantal dagen weerverlet ten opzichte van 2014, maar was er wel een verdere daling van de tijdelijke werkloosheid om economische redenen, de grootste categorie van tijdelijke werkloosheid. Deze dalende trend zette zich bovendien in de tweede helft van 2015 in versneld tempo door.

De terugval van de tijdelijke werkloosheid ging gepaard met een (lichtere) daling van het aantal *bedrijfsfalingen*. Eind februari 2014 lag het trendniveau van deze indicator nog op een recordindex van 144,5 (wat neerkomt op 481 falingen), dus een niveau dat liefst 44,5% hoger lag dan begin 2008. Na het bereiken van deze top kende de trendlijn van het aantal bedrijfsfalingen een geleidelijke daling tot een trendindex van 120,6 in oktober 2015. Dit komt overeen met maandelijks gemiddeld een 400-tal falingen, een niveau dat terug op de hoogte ligt van dat van midden 2011. Een jaar eerder, in oktober 2014, waren dit er gemiddeld 450.

De (Belgische) *uitzendactiviteit* klimt sinds midden 2013 terug recht. Op een kleine dip in het voorjaar na, zette deze evolutie zich ook verder in 2014 en in de eerste helft van 2015. In mei 2015 bereikte de index van de uitzendactiviteit zelfs haar hoogste niveau sinds het najaar van 2008. Een juni stokte de opgang echter en viel de uitzendsector opnieuw iets terug, om vervolgens in de zomermaanden min of meer te stabiliseren. In het najaar van 2015 veerde de uitzendactiviteit wel terug lichtjes op.

De trendindex van het aantal *bij VDAB ontvangen vacatures* kent een golvend patroon met dalperiodes begin 2010 en eind 2013. In december 2013 lag het trendniveau van het aantal rechtstreeks bij VDAB ontvangen vacatures op 12 800 vacatures. Vanaf 2014 klom deze indicator opnieuw langzaam naar boven tot 14 700 ontvangen VDAB-vacatures in november 2015 (index van 86,8). Ook hier lijkt het herstel ingezet, al liggen de recente waarden nog steeds tien tot vijftien procent lager dan het niveau van eind 2011, toen het vacatureaanbod opnieuw rond het precrisisniveau lag.

Vacaturemarkt trekt aan, krapte blijft beperkt

De vacaturemarkt trekt dus weer aan, ook wanneer we kijken naar het aantal *openstaande vacatures*. Dit steeg van gemiddeld 25 240 vacatures per maand in 2014 (periode januari-november) tot 27 021 per maand in 2015 (+7,1%). Hierbij gaat het dan over een telling van het aantal openstaande VDAB-vacatures binnen het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendarbeid (NECzU) die rechtstreeks aan VDAB werden gemeld door de werkgevers. Wanneer in de cijfers ook rekening wordt gehouden met de vacatures die VDAB binnen krijgt via wervings- en selectiebureaus, dan stijgt het aantal openstaande vacatures over diezelfde periode van gemiddeld 40 597 vacatures per maand in 2014 naar 44 074 in 2015. Verhoudingsgewijs komt dit neer op een toename van 8,6%. Een sterkere stijging dus dan wanneer enkel de rechtstreeks gemelde vacatures worden weerhouden (+7,1%), wat duidt op het groeiend belang van de sector werving en selectie in het totale vacatureaanbod van VDAB.

In combinatie met een lichte daling van het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2015 leidde de groei van het aantal openstaande vacatures tot een beperkte daling van de *spanningsratio*. Tegenover elke openstaande VDAB-vacature staan er dus gemiddeld iets minder werkzoekenden. Dit blijkt uit figuur 2 waarin we twee spanningsratio's weergeven, enerzijds deze waarin enkel rekening wordt gehouden met de vacatures die rechtstreeks aan VDAB worden gemeld, en anderzijds deze waarin bijkomend ook de vacatures via wervings- en selectiekantoren worden geteld. De trends in beide reeksen zijn gelijkaardig, maar het niveau van de spanningsratio's verschilt.

Na drie jaren stijging, nam de spanningsratio 'exclusief werving en selectie' in 2015 opnieuw af tot 8,6 niet-werkende werkzoekenden (nwwz) per openstaande vacature. Hiermee ligt de spanningsratio terug ongeveer op het

© Steunpunt WSE
Naamsestraat 61 bus 3551 – 3000 Leuven | T: +32 (0)16 32 32 39
www.steunpuntwse.be | steunpuntwse@kuleuven.be

niveau van 2013. De trend naar een wat krappere arbeidsmarkt lijkt dus weer ingezet, hoewel we nog steeds ver af zitten van de krapte van 2011 (5,5 nwwz per openstaande vacature) of 2008 (4,4).

Indien we ook rekening houden met de vacatures die via de wervings- en selectiekantoren aan VDAB worden doorgegeven, dan komt de spanningsratio uiteraard lager uit. De noemer – het aantal openstaande vacatures – wordt immers heel wat groter. Dit resulteert in een spanningsratio van 5,3 nwwz per openstaande VDAB-vacature in 2015, eveneens een daling ten opzichte van 2014 (5,8).

Figuur 2. Spanningsratio (aantal nwwz per openstaande VDAB-vacature); inclusief en exclusief vacatures via wervings- en selectiekantoren (Vlaams Gewest; gemiddelde januari-november 2008-2015)

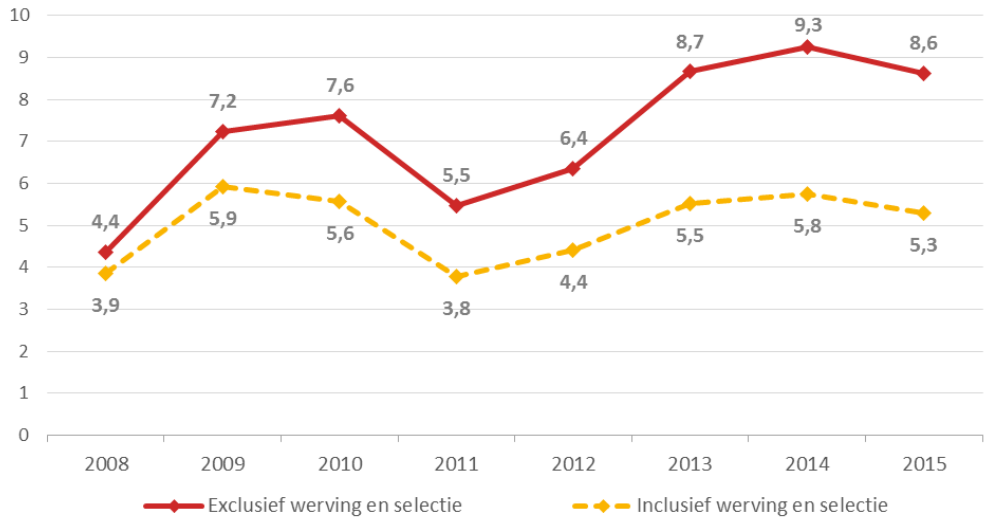

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

Het keerpunt bereikt

De meeste conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicatoren wijzen voor Vlaanderen terug in de goede richting. Bovendien trekt ook de arbeidsvraag terug aan en zien we een herstel van de vacaturemarkt. Hierdoor neemt de spanningsratio lichtjes af en zijn er in vergelijking met een jaar eerder iets minder werkzoekenden beschikbaar per openstaande vacature. Toch blijft het globale krapteniveau op de Vlaamse arbeidsmarkt relatief beperkt, vooral als gevolg van de voorlopig bescheiden werkloosheidsdaling.

Het keerpunt lijkt dus wel bereikt, maar het is wachten op bijkomende economische impulsen die de tewerkstellingsgroei verder kunnen aanwakkeren en die gepaard gaan met een substantiële daling van de werkloosheid.

Meer analyses over de recente ontwikkelingen op de Vlaamse arbeidsmarkt zijn te lezen in de jaarlijkse trendrapportage van het Steunpunt WSE en het Departement WSE, te raadplegen in Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE, 25(4). Lees hier alvast het eerste artikel uit het trendrapport (ook raadpleegbaar voor niet-abonnees van Over.Werk).

Wouter Vanderbiesen
Steunpunt Werk en Sociale Economie

© Steunpunt WSE
Naamsestraat 61 bus 3551 – 3000 Leuven | T: +32 (0)16 32 32 39
www.steunpuntwse.be | steunpuntwse@kuleuven.be